

PHỦ CHÂU TÀO SƠN BỔN TỊCH THIÊN SƯ NGŨ LỤC

QUYỂN THƯỢNG

Sư húy Bổn Tịch Họ Huỳnh, người Bồ Điền Tuyên Châu. Lúc nhỏ, Sư chuyên học Nho. Năm mười chín tuổi, Sư xuất gia ở Lành Thạch Phúc Châu, năm hai mươi lăm tuổi thọ giới cụ túc. Sau đó tham vấn Thiên Sư Động Sơn Lương giới.

Động Sơn hỏi: Xà-lê tên gì?

Sư thưa: Bổn Tịch

Động Sơn hỏi: Lại nói lên trên

Sư đáp: Không nói.

Động Sơn hỏi: Vì sao không nói.

Sư đáp: Không gọi là Bổn Tịch.

Động Sơn phục chí khí của Sư. Từ đó Sư được vào thất hầu Động Sơn mấy năm. Một hôm Sư đến từ biệt ra đi.

Động Sơn mật truyền tông chỉ lại hỏi: Ông đi đến chỗ nào?

Sư thưa: Đi chỗ không biến dị

Động Sơn nói: Chỗ không biến dị lại có đến sao?

Sư thưa: Đến cũng không biến dị

Sư đến Tào Khê, lễ tháp Tổ trở về Cát Thủy, chúng nghe danh Sư đến thỉnh khai pháp vì mộ Lục Tổ nên Sư đặt tên núi là Tào Sơn. Không lâu gặp phải giặc loạn, Sư dời về huyện Nghi Huỳnh. Có người cư sĩ cúng ngôi nhà Hà vương cho Sư trụ trì. Sư đổi tên Hà vương ra Hà Ngọc. Nơi đây giáo hóa hưng thịnh, người học các nơi kéo về rất đông, Tông chỉ Động Sơn được rạng rỡ.

Sư dạy chúng: Tình phạm và kiến Thánh là khóa kín đường huyền, hẳn phải hồi hõ nhau.

Người lấy chánh mạng thực cần đủ ba thứ đọa: Phi mao đối giác.

Bất đoạn thanh sắc

Bất thọ thực.

Lúc ấy Trù-bố-nạp hỏi: Phi mao đơi giác là cái gì đọa?

Sư đáp: Là Sa-môn đọa (loại đọa)

Trù-bố-nạp hỏi: Bất đoạn thanh sắc là cái gì đọa?

Sư đáp: Tùy loại đọa.

Trù-bố-nạp hỏi: Bất thọ thực là cái gì đọa?

Sư đáp: Tôn quý đọa.

Nhân có vị Tăng hỏi Sư về Ngũ Vị Quân Thần Chỉ Quyết. Sư giải thích: Chánh vị tức không giới, xưa nay không một vật. Thiên vị tức sắc giới, có muôn hình vạn tượng. Chánh Trung Thiên trái lý theo Sự. Thiên Trung Chánh bỏ Sự vào lý. Kiêm đơi là thần chánh duyên, không đọa các cõi, chẳng nhiễm, chẳng tịnh, chẳng Chánh, chẳng Thiên nên gọi là hư huyền đại đạo không phân biệt được chân tông. Quân (vua) là chánh vị Thần là Thiên vị. Bầy tôi theo vua là Thiên Trung Chánh. Vua nhìn xuống thần là Chánh Trung Thiên. Đạo Quân Thần hợp là Ngũ Kiêm đơi.

Tăng hỏi: Thế nào là quân?

Sư nói:

*Diệu đức tôn hoàn vũ,
Cao minh lãng thái hư.*

Tăng hỏi: Thế nào là thần?

Sư đáp:

*Linh cơ hoằng Thánh đạo
Chân trí lợi quần sinh.*

Tăng hỏi: Thế nào là quân?

Sư đáp:

*Bất đọa chut dị thú.
Ngưng tình vọng Thánh dung*

Tăng hỏi: Thế nào là quân thị thần?

Sư đáp:

*Diệu dụng tuy bất động
Quang chúc bốn vô thiên.*

Tăng hỏi: Thế nào là đạo Vua thần hợp?

Sư đáp:

*Hỗn loạn không trong ngoài,
Dung hòa bình yên trên dưới.
Hồn nhiên vô nội ngoại.
Hòa dung thiên hạ bình.*

Sư lại bảo: Lấy Quân, Thần, Thiên, Chánh nói không muốn cho

phạm ở. Cho nên thần khen vua, không dám có lời chê bai vậy. Đây là Tông pháp yếu của ta. Kệ rằng

*Học giả tiên tu thức tự tông
Mạc tương chân tế nạp ngoan không
Diệu minh thể tận tri thương xúc
Lực tại phùng duyên bất tá trung
Xuất ngữ trực giao thiêu bất trước
Tiềm hành tu dĩ cổ nhân đồng
Vô thân hữu Sự siêu kỳ lộ
Vô Sự vô thân lạc thủy chung.*

Dịch nghĩa:

*Học giả trước cần hiểu tự tông.
Chớ đem chân tế lẫn ngoan không
Tội thể diệu minh biết xúc chạm
Sức tại phùng duyên chẳng mượn trung
Thốt lời cần phải thiêu chẳng đến.
Thâm đi nên với cổ nhân đồng
Không thân có việc siêu đường tế
Không việc không thân lạc thủy chung*

* * *

*Mạc tương chân tế nạp ngoan không
Diệu minh thể tận tri thương xúc
Lực tại phùng duyên bất tá trung
Xuất ngữ trực giao thiêu bất trước
Tiềm hành tu dĩ cổ nhân đồng
Vô thân hữu Sự siêu kỳ lộ
Vô Sự vô thân lạc thủy chung Học
giả trước cần hiểu tự tông Chớ
đem chân tế lẫn ngoan không Tội
thể diệu minh biết xúc chạm
Sức phùng duyên chẳng mượn trung
Thốt lời cần phải thiêu chẳng đến
Thâm đi nên với cổ nhân đồng
Không thân có việc siêu đường tế
Không việc không thân lạc thủy chung*

Kệ 1:

*Bạch y tu bái tướng Thường dân làm Tể tướng
Thử Sự bất vi kỳ Việc ấy chẳng lạ lòng*

*Tích đại trâm anh giả Nhiều đời làm quyền quý
Hữu ngôn lạc phách thì Thôi nói lúc lang thang*

Kệ 2 (Dịch):

*Tý thời đương chánh vị (Giờ Tý đang chánh vị
Minh chánh tại quân thân Rõ chánh vị ở vua tôi
Vi ly Đâu Suất giới Chưa rời cõi Đâu Suất
Ô kê tuyết thượng hành Gà đen đi trên tuyết trắng)*

Kệ 3: (Dịch)

*Diêm lý hàn băng kết Trong lò băng lạnh kết
Dường hoa cửu nguyệt phi Tháng chín hoa dương bay
Nê nguỵ hống thủy diện Trâu đất rống trong nước
Mộc mã trực phong tê (tư) Ngựa gỗ hý, phi dài*

Kệ 4: (Dịch)

*Vương cung sơ giáng nhật Vương cung mới giáng sinh
Ngọc thố bất năng ly Thỏ ngọc chẳng thể rời
Vị đắc vô công chi Chưa được ý vô công
Nhân thiên hà đại trí. Trời người sao quá chậm*

Kệ 5: (Dịch)

*Hồn nhiên tàn lý Sự Thuần chân chứa Sự lý
Trẫm triệu tốt nan minh Điem báo trước khó sánh
Oai âm vương vị hiểu Oai Âm vương chưa rõ
Di-lặc khởi tình tình Di-lặc há tỉnh tỉnh*

Khi Sư hành cước hỏi thiền Sư Ô Thạch Quan: “Thế nào là chủ Pháp Thân Sư Tỳ Lô.”

Nếu ta nói với ông tức có khác. Sư nêu giống Động Sơn.

Động Sơn nói: Giống như đầu lưỡi chỉ thiếu lời, sao không hỏi vì sao không nói?

Sư bước lên trước.

Ô Thạch nói: Nếu nói ta không nói tức miệng ta bị câm. Nếu nói ta nói thì khó xử cho lưỡi của ta.

Sư trở về kể cho Động Sơn. Động Sơn gật đầu chấp nhận.

Vân Môn hỏi: Thế nào là hạnh Sa-môn?

Sư đáp: Ăn lúa mạ của thường trụ.

Vân Môn hỏi: Vậy đi thì thế nào?

Sư đáp: Ông có chứa được không?

Vân Môn đáp: Chứa được.

Sư hỏi: Ông làm sao chứa?

Vân Môn đáp: Mặc áo ăn cơm có gì khó.

Sư nói: Sao không nói mang lông đội Sừng?
Vân Môn lễ bái.
Sư dạy chúng: Các vị trọn giữ cách thức, sao không nói một chuyện
ngữ, để dứt nghi cho ông ta.
Vân Môn ở trong chúng bước ra hỏi: Chỗ mật vì sao không biết
có?
Sư đáp: Chỉ vì mật, cho nên không biết có.
Vân Môn hỏi: Người này làm sao thân cận?
Sư nói: Chớ nhằm chỗ mật mật mà thân cận
Vân Môn nói: Không nhằm chỗ mật thì sao?
- Mới giỏi thân cận.
Vân Môn: Dạ dạ
Vân Môn hỏi: Người không dễ Sửa đổi đến Sư có tiếp không?
Tào Sơn: Không rãnh công phu.
Sư nhân Hòa thượng Mễ đến, chưa thấy nhau. Mễ bèn ngồi lên
giường thiền. Sư không đi ra. Mễ bỏ đi.
Trí Cự bèn hỏi: Giường thiền của Hòa thượng. Vì sao là người
khác ngồi rồi bỏ đi?
Sư bảo: Đi rồi lại đến.
Mễ quả nhiên trở lại gặp Sư.
Trí Cự đến tham hỏi Sư: Cổ nhân nêu người bên nào, học nhân
không biết?
Sư nói: Lùi bước thì đã vạn không không còn một.
Ngay lời nói đó Trí Cự bỗng quên huyền giải.
Sư hỏi Kim Phong Chí: Từ đâu đến?
Chí đáp: Từ nhà đến.
Sư: Hiểu chưa?
Chí đáp: Bên này thì hiểu
Sư hỏi: Việc bên kia thế nào?
Ngày hạ công bạch Hòa thượng.
Đúng vậy! Đúng vậy!
Tăng Thanh Nhuệ hỏi: Mỗ giáp con nghèo cùng xin Thầy cứu
giúp.
Sư nói: Xà-lê Nhuê lại gần đây.
Thanh Nhuê đến gần.
Sư nói: Kẻ nghèo ở Tuyên Châu uống xong ba chén rượu vẫn nói
chưa dính môi.
Cảnh Thanh hỏi: Lối tâm khi rêu phủ thì thế nào?

Sư nói: Điều này khó dẫn dắt
Cảnh Thanh hỏi: Đi đến chỗ nào?
Sư đáp: Chỉ thấy rêu phủ không biết đi chỗ nào?
Lại hỏi: Cảnh Thanh hỏi: Lý Thanh hư rất ráo khi không thân thì thế nào?
Sư đáp: Lý thì như thế còn Sự thì sao?
Như lý như Sự.
Đối một người Tào Sơn tức được, nhưng không che được mắt các Thánh.
Thanh Sư nói: Nếu không có mắt các Thánh, đâu soi được cái gì
Quan không thể dung tha, tư thông xe ngựa
Sư hỏi: Thượng Tọa Đức Bồ Tát nhập định nghe hương tượng (voi) qua sông rút từ kinh nào?
Tăng: Rút từ kinh Bát-nhã.
Sư nói: Trước định nghe, sau định nghe.
Tăng nói: Hòa thượng lạnh lợi.
Sư nói: Cũng sát với gió, mới nói được một nửa.
- Hòa thượng thế nào?
- Dưới bãi cát nhận được.
- Chỉ y đạo giả đến tham.
Sư hỏi: Có phải là Chỉ Y Đạo giả không?
Chỉ Y thưa: Không dám.
Sư hỏi: Thế nào là việc của Chỉ Y?
Chỉ Y đáp: Áo lông cừu vừa khoác vào thân, muôn pháp thả đều như.
Sư hỏi: Thế nào là dụng của Chỉ Y?
Đạo giả đến gần “dạ” rồi đứng tịch.
Ông chỉ biết đi thế ấy? Sao không biết đến thế ấy?
Đạo giả liền mở mắt hỏi: Một tánh chân linh không nương bào thai thì thế nào?
Sư bảo: Chưa phải là hay.
Chỉ Y hỏi: Thế nào là hay?
Sư bảo: Chẳng mượn! Mượn!
Đạo giả: Trân trọng liền tịch. Sư dạy tụng:
*Giác tánh viên minh vô tướng thân
Mạc tương tri kiến vọng sơ thân
Niệm dị tiện ư huyền thể muội
Tâm sai bất dữ đạo vi lân*

*Tình phân vạn pháp trầm tiền cảnh
Thức giám đa đoạn tán bốn chân
Như thị cú trung toàn hiểu hội Liễu
nhiên vô Sự tích thời nhân.*

DỊCH NGHĨA:

*Tánh giác viên minh không tướng thân
Chớ đem thấy biết đối xa gần
Niệm khác bèn lầm huyền thể ấy
Tâm sai sao được đạo chung thân
Tình phân muôn pháp chìm cảnh trước
Thức biện lãng xãng mất bản chân
Trong câu như thế toàn lãnh hội
Rõ ràng vô Sự tích thời nhân*

*Niệm khác bèn lầm huyền thể ấy
Tâm sai sao được đạo chung thân
Tình phân muôn pháp chìm cảnh trước
Thức biện lãng xãng mất bản chân
Trong câu như thế toàn lãnh hội
Rõ ràng vô Sự tích thời nhân.*

Tăng cử: Lục Cẩn Đại Phu hỏi Nam Tuyên: Họ gì?

Nam Tuyên đáp: Họ Vương

Lục Cẩn hỏi: Vương còn có quyến thuộc không?

Nam Tuyên nói: Bốn thân không mờ mịt

Lục Cẩn thưa: Vương ở địa nào?

Nam Tuyên nói: Điện ngọc rêu phủ.

Lục Cẩn hỏi: Điện ngọc rêu phủ ý chỉ thế nào?

Sư đáp: Không ở chánh vị.

Tăng thưa: Tám phương đến triều cống thì thế nào?

Sư đáp: Ông ta không nhận lễ

Tăng hỏi: Dùng gì đến triều cống

Sư đáp: Trái thì chém

Tăng thưa: Trái là về phần của Thần, chưa xét rõ ý vua thế nào?

Sư đáp: Kín đáo không được yếu chỉ

Thế thì công việc điều hòa hoàn toàn trở về tướng thần.

Ông biết ý vua không?

Phương ngoại không dám luận bàn.

Đúng vậy! Đúng vậy!

Tăng hỏi: Học nhân toàn thân bị bệnh thỉnh Sư chữa dùm.

- Không chữa trị?
- Dạy ông cầu sinh không được, cầu tử không được.

Tăng hỏi Sư: Cổ nhân nói: Ta có đại bệnh, chẳng phải đời có thể trị được, không biết là bệnh gì?

Bệnh nhóm họp không được.

Tăng hỏi: Tất cả chúng sinh có bệnh này không?

Sư đáp: Mọi người đều có

- Hòa thượng có bệnh này không?
- Đang tìm chỗ hiện khởi không được.
- Tất cả chúng sinh vì sao không bệnh
- Tất cả chúng sinh nếu bệnh tức chẳng phải chúng sinh.
- Không biết Chư Phật có bệnh này không?
- Có
- Đã có vì sao không bệnh?

- Vì y sợ hãi

Tăng hỏi: Sa-môn há không phải là người có đầy đủ từ bi?

- Đúng
- Bỗng gặp sáu giặc đến thì thế nào?
- Cũng cần đầy đủ đại từ bi.
- Thế nào đầy đủ đại từ bi?
- Một kiếm vung hết
- Sau khi hết thì thế nào?
- Mới được hòa đồng.

Tăng hỏi: Mây và mắt có biết nhau không?

- Không biết nhau
- Vì sao không biết nhau?
- Vì đồng ở một chỗ
- Thế sao không phân ra
- Mây lại không phải là mắt, mắt không phải là mây.
- Thế nào là mắt?
- Bỏ đầu mối
- Thế nào là mây?
- Tào Sơn lại nghi
- Hòa thượng tại sao lại nghi
- Nếu không nghi tức bỏ đầu mối.

Tăng hỏi: Năm vị đối khách thì thế nào?

Nay ông hỏi vị nào?

Con theo Thiên vị trung lai xin Sư hồng hươg đến Chánh vị trung tiếp nhận.

Sư nói: không tiếp

Vì sao không tiếp?

Sợ rơi vào Thiên vị trung

Sư lại hỏi Tăng: Nếu không tiếp là đối khách hay không đối khách?

- Là đối khách rồi.

- Đúng vậy đúng vậy

Tăng hỏi: Vạn pháp từ đâu sinh khởi

- Từ diên đảo sinh

Tăng hỏi: Khi không diên đảo thì vạn pháp ở đâu?

- Ở tại chỗ

- Ở chỗ nào?

- Diên đảo làm sao?

Tăng hỏi: Ba cõi nhiều phương, sáu đường mờ mịt, làm sao biện biệt được sắc?

- Không biện được sắc.

- Vì sao không biện được sắc?

- Nếu biện được sắc tức hôn mê

- Sư nghe tiếng chuông bèn nói ada! ada!

Tăng hỏi: Hòa thượng làm gì vậy?

- Đánh vào tâm ta.

- Tăng không đáp

- Sư hỏi Duy Na: Từ đâu tới?

Duy Na đáp: Đi kéo bình rượu đến.

Hoặc đến chỗ hiểm làm sao kéo?

Không đáp

Ngày nọ Sư vào Tăng đường hơi lửa.

Có một ông Tăng hỏi: Ngày nay rất lạnh

Phải biết có người không lạnh

Ai là người không lạnh

Sư gắp lửa dạy Tăng

Tăng thưa: Chớ nói không người thích.

Sư ném lửa xuống.

Con đến đây lại không hiểu.

Mặt trời chiếu xuống sông lạnh, sáng lại càng sáng.

Tăng hỏi: Người không cùng vạn pháp làm bạn là người nào?

Ông nói trong Châu thành rộng lớn như có nhiều người đi chỗ nào?

Tăng hỏi: Thế nào là kiếm không mũi?

- Chẳng phải tôi luyện mà thành được

- Việc dùng thế nào?

- Người gặp đều mất mạng.

- Người không gặp thì thế nào?

- Cũng phải đầu rơi

- Người gặp đều chết là cố nhiên, người không gặp vì sao cũng rơi đầu?

- Ông chẳng nghe nói “hay sạch tất cả” sao?

- Sau khi sạch hết thì thế nào?

- Mới biết có kiếm này.

Tăng hỏi: Đối với tướng làm sao chân?

- Tức tướng tức chân.

- Làm sao hiển bày?

- Sư đưa cái khay lên

Tăng hỏi: Huyền vốn sao chân.

- Huyền vốn nguyên chân

Tăng nói: Chính khi huyền sao hiển bày?

- Tức hiển liền hiệp

- Thế thì trước sau chẳng lìa huyền

- Tìm hướng huyền không thể được.

Tăng hỏi: Tức tâm tức Phật tức không hỏi.

Thế nào là phi tâm phi Phật?

Sùng thờ không dùng không, Sùng trâu không dùng có.

Hỏi: Thế nào là người thường tại

- Khó được.

Tăng hỏi: Nghĩ suy há không phải là loại?

- Không suy nghĩ cũng là loại

Thế nào là đi?

- Không ai không biết đau ốm.

Tăng hỏi: Cổ nhân nói:

- Người người đều có, đệ tử đang long đong, còn có không?

- Trao tay cho người đến.

- Tăng trao tay.

- Sư gạt đầu đếm 1, 2, 3, 4, 5, 6 đủ

Tăng hỏi: Lỗ Tổ mặt xây vách biểu thị việc gì?

Sư bịt tai lại.

Tăng hỏi: Người xưa có nói: Chưa có người nào té xuống đất mà không chống đất đứng lên

- Thế nào là ngã

- Trụ thì đứng.

Tăng hỏi: Thế nào là đứng lên?

Sư đáp: Đứng lên

Tăng hỏi: Khi con trở về với cha vì sao cha không nhìn con?

Sư nói: Lý hợp như thế

Tăng hỏi: Ân cha con ở đâu?

Sư đáp: Mới thành ơn cha con

Tăng hỏi: Thế nào là ân cha con?

Sư đáp: Búa dao chém không đứt

Tăng hỏi: Áo linh y không treo thì thế nào?

Sư đáp: Tào Sơn hiểu xong

Tăng hỏi: Sau khi hiểu xong thì thế nào?

Tào Sơn thích say rượu.

Tăng hỏi: Kinh có nói:

- Biển lớn không chứa tử thi.

Tăng hỏi: Thế nào là biển lớn?

Sư đáp: Bao hàm vạn hữu.

Tăng hỏi: Đã là bao hàm vạn hữu

Tăng hỏi: Vì sao không chứa tử thi?

Sư đáp: Người tất hơi không dính mắc.

Tăng hỏi: Vạn hữu chẳng phải công của chúng, tất hơi thì có đức của nó.

Tăng hỏi: Hưởng thưởng còn có việc không?

Nói: Có tức không được, đâu có thể Long Vương võ kiếm.

Hỏi: Sao có thể biết hết, khéo có thể đối chúng khổ nạn.

- Không trình câu

Hỏi: Nạn cái gì?

- Dao rìu chặt không vào.

- Thế thì vấn nạn còn không chịu không?

- Có

- Là người nào?

-Tào Sơn

Tăng hỏi: Trên thế gian vật gì quý nhất?

- Đầu mèo chết là quý nhất

- Vì sao đầu mèo chết lại quý nhất?
 - Không có người nào mắc vào giá cả
 - Tăng hỏi: Không nói sao hiển bày
 - Chớ hiển bày chỗ nào?
 - Hôm qua đầu giường mất đi ba đồng tiền.
 - Tăng hỏi: Khi mặt trời chưa mọc thì thế nào?
 - Tào Sơn cũng từng đâu đến.
 - Sau khi mặt trời mọc thì thế nào?
 - Còn so với Tào Sơn lộ trình nửa tháng
 - Sư hỏi Tăng: Làm gì?
 - Quét sân.
 - Trước Phật quét sau Phật quét
 - Trước sau quét một lúc
 - Qua giày vải với Tào Sơn.
 - Tăng hỏi: Ôm ngọc theo thỉnh Sư gọt giữa
 - Không gọt giữa
 - Vì sao không gọt giữa?
 - Phải biết Tào Sơn khéo tay.
 - Tăng hỏi: Thế nào là quyền thuộc của Tào Sơn?
 - Trên đầu đầy tóc bạc, trên đỉnh một cành hoa.
 - Tăng hỏi: Cổ Đức nói: Tất cả đại địa chỉ có người này. Chưa rõ là người nào”?
 - Không có thể có mặt trăng thứ hai.
 - Thế nào là mặt trăng thứ hai
 - Cũng cần Lão huynh ổn thỏa.
 - Thế nào là mặt trăng thứ nhất.
 - Nguy hiểm
 - Tăng hỏi: Học nhân trong mười hai thời làm sao giữ gìn”
 - Như qua quê hương trùng độc, nước không được thấm một giọt.
 - Tăng hỏi: Thế nào là chủ pháp thân?
 - Gọi nước Tần không người.
 - Cái này chẳng tiện phải không?
 - Chém
 - Tăng hỏi: Thân cận đạo bạn nào để được thường nghe những gì chưa nghe
- Đồng cùng một chấn mền.
Còn đây là Hòa thượng được nghe.
Thế nào là từng nghe điều chưa nghe*

Sư nói không đồng với gỗ đá

Tăng: Người nào ở trước ở sau?

Sư nói: Không thấy đạo thường nghe điều chưa nghe.

Tăng hỏi: Người trong nước võ kiếm là ai?

- Tào Sơn

- Định giết người nào?

- Tất cả đều giết.

- Bỗng gặp cha mẹ thì thế nào?

- Chọn gì?

- Tự mình đâu làm được

- Ai làm sao được ta

- Sao không tự giết

- Không có chỗ xuống tay

Tăng hỏi: Nhà gặp kiếp nghèo thì thế nào?

- Không thể bỏ hết

- Vì sao không bỏ hết?

- Giặc là người thân trong nhà

- Một con trâu hồng trên mặt nước, năm con ngựa hí đường dài là thế nào?

Tào Sơn biết bịt miệng lại, không nói.

Tào Sơn hiểu xong.

Tăng hỏi: Người thường chìm trong biển sinh tử là người nào?

Mặt trăng thứ hai

Còn cầu ra không

Cũng cầu ra chỉ vì không lối.

Xuất ly người nào nhận được y

Người mang gông sắc

Tăng hỏi: “Tuyết phủ ngàn núi, vì sao Cô Phong không trắng”?

- Cần biết có dị trong dị

- Thế nào là dị trong dị?

- Không rơi vào sắc núi

Tăng nêu: Dược Sơn hỏi Tăng: Bao nhiêu tuổi?

- Bảy mươi hai tuổi.

- Bảy mươi hai phải không?

- Đúng vậy.

- Sơn bèn dành ý này thế nào?

- Mũi tên trước còn như có thể, mũi tên sau bắn sâu vào người.

Tăng nói: Làm sao tránh được gậy này.

Vua sai đi, chớ hầu tránh đường.
 Tăng hỏi Hương Nghiêm: Thế nào là đạo?
 Hương Nghiêm đáp: Rỗng ngâm trong cây khô (khô mọc lý long ngâm)
 Tăng hỏi: Thế nào là người trong đạo?
 Hương Nghiêm đáp: Con mắt trong đầu lâu (độc lâu lý nhãn tình)
 Tăng không lãnh hội bèn hỏi Thạch Sương.
 Thế nào là rỗng ngâm trong cây khô? (khô mọc lý long ngâm)
 Thạch Sương đáp: Vẫn mang niềm vui ở trong đó.
 Tăng hỏi: Thế nào là con mắt trong đầu lâu?
 Còn mang cái thức.
 Tăng không lãnh hội bèn hỏi
 Sư nói: Lão Thạch Sương nghe tiếng khởi kiến giải. Nhân đó Sư làm bài tụng:

*Khô mọc long ngâm chân kiến đạo
 Độc lâu vô thức nhãn sợ mình
 Hỷ thức tận thời tiêu tức tận
 Đương nhân na biện trọc trung thân*

DỊCH:

*Cây khô rỗng ngâm thật thấy đạo
 Đầu lâu không thức mắt rạng người
 Hỷ, thức hết thời tin tức lặng
 Người này biện đục hay trong)*

Tăng lại hỏi Sư: Thế nào là Khô mọc lý long ngâm?
 Sư nói: Huyết mạch không đoạn
 Tăng hỏi: Thế nào là Độc lâu lý nhãn tình?
 Sư đáp: Càn khôn bất tận.
 Tăng: Có người nào được nghe không?
 Sư đáp: Khắp đại địa chưa có người nào không nghe.
 Tăng hỏi: Khô mọc lý long ngâm là chương cú gì?
 - Không biết chương cú gì? Người nghe đều mất mạng.
 Tăng hỏi: Thế nào là đại ý Phật pháp?
 - Lấp sông ngòi lấp hầm hố.
 Tăng hỏi: Thế nào là Sư tử?
 Sư đáp: Các thú gần không được.
 Tăng hỏi: Thế nào là con của Sư tử?
 Sư đáp: Có thể nuốt cha mẹ mình.

Tăng hỏi: Đã là các thú không gần được vì sao lại bị con mình ăn?

Sư đáp: Không phải thấy đạo; Con nếu rống lên, Tổ phụ đều hết.

Tăng hỏi: Sau khi hết thì thế nào?

Sư đáp: Toàn thân về với cha.

Tăng hỏi: Chưa rõ khi Tổ hết, thì cha trở về chỗ nào?

Sư đáp: Chỗ cũng hết.

Tăng hỏi: Trước đây, vì sao nói toàn thân về cha

Sư đáp: Ví như việc của Vương tử thành một nước.

Lại nói: Xà-lê! Việc này không được, trí tuệ một mình nên biết cây khô lại nở một đóa hoa.

Tăng hỏi: Mới có thị phi nhưng mất tâm thì thế nào?

Sư đáp: Chém chém

Sư đọc kệ Pháp thân của Phó Đại Sư Đổ Thuận làm bèn nói:

- Ý ta không muốn nói thế, đệ tử thỉnh chẳng làm kệ, lại giải thích: “Họ không phải là ta, là vốn không phải là họ, họ không có ta tức chết”.

Ta không có họ tức ta, họ như ta là Phật, ta như họ là lừa, không ăn không bồng lộc của vua, (Nếu gặp cơn vua phải ới mưa ra) mượn gì ứng truyện thơ, ta không nói ngang thân, ông xem lông trên lưng, vừa như vẽ tuyết trắng còn sợ bà la ca

Tăng hỏi: Trắng sáng trên không thì thế nào?

Sư đáp: Còn là kẻ dưới thêm

Tăng nói: Xin Sư nhận bạc trên.

Sư đáp: Sau khi trắng rụng rồi gặp nhau.

Sư lại nói: Có một người nằm vắt trên đầu núi vạn trượng đây là người nào?

Chúng không ai đáp.

Đạo Diên ra thưa: Không còn.

- Không còn cái gì?

- Mới được đánh không bể.

- Sư nhận lời của Đạo Diên.

Tăng nêu: Tây Viên một ngày tự đến khe suối thiêu đáp.

Tăng hỏi: Sao không sai Sa Di.

Tây Viên vỗ tay ba cái, hỏi Sư:

Sư đáp: Một giống vỗ tay. Tóm lại Tây Viên làm lạ, đều chỉ là một ngón tay thiền. Bởi vì không rõ chỗ thừa đương.

Tăng lại hỏi Sư: Tây Viên vỗ tay há không phải là việc ngoài của

nô tỳ?

- Đúng.
- Có việc không hưởng thưởng?
- Có
- Thế nào là việc hưởng thưởng?

Sư quát to: Tên nô tỳ này

Nam Soái Bình Chung Vương ở Nam Châu nghe danh Sư.

Nên cho Sư đến thỉnh nhưng Sư từ chối, chỉ gửi bài kệ của Thiên

Sư Đại Mai để trả lời:

*Tôi tàn khô mọc ở hàn lâm
Kỷ độ phùng xuân bất biến tâm
Tiêu khách ngô chi du bất cố
Dĩnh nhân na đắc khổ truy tâm*

DỊCH:

*(Cây khô gãy mọc tựa rừng xanh
Mấy độ xuân về tâm chẳng sinh
Lão tiêu trông thấy nào đoái nghĩ
Dĩnh khách thôi thì chớ hỏi phanh)*

Sư làm kệ cấm:

*Chẳng có lối hành tâm
Không treo áo xưa nay
Đâu cần chánh là gì
Nhưng kỵ lúc chưa sinh*

Kệ dạy học nhân:

*Tùng duyên tiến đắc tương ứng tật
Tự thể tiêu đình đắc lực trì
Miết khởi bốn lai vô Sứ sở
Ngô Sư tạm thuyết bất tư nghi*

DỊCH:

*(Từ duyên tấn được bệnh tương ứng
Đến thể lặng dừng đắc lực chậm
Chợt khởi từ xưa không chỗ nơi
Thầy ta tạm nói Bất tư nghi)*

Sư dạy chúng rằng:

Chư Tăng ở đây cốt dưới y áo hội thông được việc hưởng thưởng, chớ có rãnh rang qua ngày. Nếu chớ thừa đương rõ ràng liền chuyển được chư Thánh về sau lưng mình, mới là tự do

Nếu chuyển không được, phải học được hoàn toàn đầy đủ, lại cần

đến sau lưng các Ngài khoanh tay, nói lời khoe khoang gì? Nếu chuyển được mình thì tất cả cảnh giới thô trọng đều làm chủ được.

Như có Tăng hỏi Dược Sư: Trong ba thừa giáo còn có ý Tổ không?

- Có

- Đã có, Đạt Ma lại đến làm gì.

- Chỉ vì có cho nên đến. Há chẳng làm chủ được chuyển được về chúng mình?

Như kinh nói: Phật Đại Thông Trí Thắng mười kiếp ngỗ đạo tràng, Phật pháp không hiện liên, không được thành Phật đạo

Nói kiếp tức là trì trệ, gọi đầy đủ, cũng gọi là đoan tham lậu. Chỉ là dứt đầu mười đường (mười điều răn) không quên đại quả. Cho nên gọi ôm trụ đăm trước gọi là thử kế thừa đương.

Không biết quý tiện. Ta thường thấy tông lâm thích luận bàn một hai còn có thể thành lập được việc gì? Điều này chỉ bày bố được việc đã qua ông không thấy Nam Tuyền nói:

- Dù ông đầy đủ trọn vẹn, vẫn còn kém Vương lão Sư một tuyến đường, cũng việc rất khó đến đây cần phải cẩn thận mới được rõ ràng tự tại.” Không luận thiên đường, địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh, chỉ là tất cả chỗ không dời đổi. Vốn là người lúc trước mà không đi đường lúc trước, nếu có tâm vui thích tức thành trệ trước. Nếu thoát được thì chọn cái gì. Cổ Đức nói:

- “Chỉ sợ không được luân hồi” ông cho là thế nào? Chỉ như người nay nói chỗ trong sạch thích nói việc đã qua, bệnh này rất khó trị, nếu là việc thô trong thế gian lại là nhẹ. Bệnh trong sạch là nặng, như vị Phật Tổ đều là trệ trước” Tiên Sư nói:

- “Tâm suy nghĩ là phạm giới”. Nếu nói như ngày nay phá trai giới, tức nay ba thời yết ma đã phá rồi. Nếu là thô trọng tham sân si tuy khó đoạn lại nhẹ. Nếu vô vi, vô Sự trong sạch, thì đây chính là trọng không thêm.

Tổ Sư ra đời cũng chỉ vì cái này, cũng không riêng vì ông. Nay chớ làm như rồi. Mèo nhà trâu trắng (Lê Nô Bạch Cổ) tu hành lại nhanh, không phải là có thiên có đạo. Như ông tìm đủ thứ, tìm Phật, tìm Tổ cho đến Bồ-đề niết bàn bao giờ dứt bao giờ xong, đều là tâm sinh diệt. Cho nên không bằng mèo nhà trâu trắng (Lê Nô Bạch Cổ), mù mờ không biết, không biết Phật, không biết Tổ cho đến Bồ-đề niết bàn và nhân quả thiện ác. Chỉ biết đói thì ăn quả, khác thì uống nước, nếu có thể như thế thì không lo không thành xong. Không thành xong thì không thấy

đạo, tính không thành vì thế biết có, mới có thể mang lông đội Sừng, cày bừa được tiện nghi này mới so được một tấc, không thấy Phật Di-lặc A Tòng và các thế giới như: Diệu hỷ được người hưởng lên, gọi là vô tâm, vô quý giải đãi Bồ-đề, cũng gọi là sinh tử biến dịch; Còn sợ là giải đãi nhỏ. Về việc bốn phạm làm thế nào? Cần phải cẩn thận mới được.

Người người có một chỗ ngồi dù Phật ra đời cũng không lấy được, chỉ cần thể hội việc tu hành, chớ chạy theo danh lợi. Muốn biết việc này thành Phật thành Tổ cũng là chỗ đây. Đọa ba đường, địa ngục, sáu nẻo cũng ở đây. Tuy không có chỗ dùng, nhưng lìa nó không được, cần phải làm chủ nó mới được

Nếu làm chủ không được, tức là không thay đổi. Nếu làm được chủ tể là thay đổi.

Không thấy Vĩnh Gia nói: Phóng đãng lãng xãng chuốc họa ương.

Hỏi: Thế nào là “phóng đãng lãng xãng chuốc họa ương?”

Sư đáp: Chỉ chỉ là cái ấy

- Làm sao tránh được?

Đáp: Biết có tức được.

Hỏi: Phải tránh thế nào?

- Chỉ là Bồ-đề niết bàn, phiền não, vô minh luôn luôn không cần

phải tránh.

Cho đến việc thô trọng thế gian cũng thế. Hễ biết tức có

Không cần phải tránh, tránh tức đồng với biến dịch. Cho đến thành Phật thành Tổ, Bồ-đề Niết bàn, những cái này đều là ương họa này là không nhỏ. Tại sao như vậy? Chỉ vì biến dịch. Nếu không biến dịch thì cần phải độc xử tự do mới được.

* Đời Đường niên hiệu Thiên Phục (901) mùa hạ Tân Sửu, ban đêm Sư hỏi tri Sự:

- Hôm nay là ngày tháng mấy? Tri Sư thưa: Ngày
rằm tháng sáu

Sư bảo: Cuộc đời hành cước của Tào Sơn, đến nơi chỉ biết chín mươi ngày là một hạ. Sáng mai giờ Thìn, ta đi hành cước

Hôm sau đúng giờ Thìn, Sư đốt hương ngồi yên lặng mà thị tịch, thọ 62 tuổi, 37 tuổi hạ an táng ở phía Tây của núi. Thụy hiệu là Thiên Sư Nguyên Chứng, Thập hiệu là Phước Viên*
